

Huishoudelijke taken: delen of delegeren?

Een onderzoek naar het verschil in huishoudelijke taakverdeling tussen getrouwde en samenwonende stellen en de invloed van economische en sociaal-culturele kenmerken

Bachelor scriptie Sociologie

Naam: Kirsten Molenaar

Studentnummer: 5727073

Scriptiebegeleider: Katia Begall

Tweede beoordelaar: Arnout van de Rijt

Datum: 13-06-2019

Universiteit Utrecht

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Theoretisch kader en hypothesen	6
2.1 Algemene hypothese	6
2.2 Economische kenmerken	7
3. Data en methoden	11
3.1 Beschrijving dataverzameling en databestand	11
3.2 Operationalisering	12
3.3 Analysestrategie	19
4. Resultaten	19
4.1 Correlatie	19
4.2 Regressieanalyses	21
5. Conclusie en discussie	24
Referentielijst	29

Samenvatting

In dit onderzoek stond centraal in hoeverre het verschil in huishoudelijke taakverdeling tussen getrouwde en samenwonende stellen verklaard kan worden door economische en sociaal-culturele kenmerken. Hiervoor is gebruik gemaakt van de eerste wave van de NKPS-data. Er werd enerzijds verwacht dat gelijkheid in economische positie van een stel een positief effect zou hebben op de gelijkheid in taakverdeling en anderzijds dat sociaal-culturele kenmerken - gemeten door religieus gedrag en een lager opleidingsniveau - ervoor zouden zorgen dat de taakverdeling minder gelijk verdeeld zou zijn. De belangrijkste resultaten laten zien dat getrouwde stellen een minder gelijke huishoudelijke taakverdeling hebben dan samenwonende stellen, maar dat het effect van trouwen echter significant afneemt wanneer er rekening wordt gehouden met economische en sociaal-culturele kenmerken. Toch blijkt dat zowel economische als sociaal-culturele kenmerken het effect van trouwen op de gelijkheid in huishoudelijke taken niet in zijn geheel weg verklaren. Het effect voor inkomensverschil blijkt niet significant te zijn.

1. Inleiding

Het huishouden is een onderdeel van het leven dat dagelijks terugkomt. Het huis moet leefbaar blijven door geregeld op te ruimen en schoon te maken, kleding moet gewassen worden en bovendien moeten er boodschappen worden gedaan om elke avond weer een degelijke maaltijd op tafel te zetten. De wetenschap buigt zich al jaren over hoe stellen de huishoudelijke taken verdelen. Er bestond lange tijd een duidelijke taakverdeling binnen een stel: de man als kostwinnaar en de vrouw houdt zich bezig met het huishouden en zorg voor de kinderen (Domínguez-Folgueras, 2013). Ondanks dat er in de huidige samenleving veel aandacht wordt besteed aan de emancipatie van de vrouw, blijkt dat er bij veel stellen toch nog steeds een traditionele verdeling bestaat wat betreft de huishoudelijke taakverdeling (Sociaal Cultureel Planbureau, 2018). Sinds het einde van de 20^e eeuw zijn veel meer vrouwen gaan werken, maar toch werken mannen in Nederland nog altijd meer en zorgen vrouwen nog altijd meer dat alles in het huishouden op rolletjes loopt. Zo blijkt dat vrouwen in Nederland gemiddeld 16 uur per week betaald werken en ongeveer 26,5 uur aan zorg en huishouden besteden, terwijl deze verhouding voor mannen min of meer andersom ligt (25,5 uur betaald werk en 17,5 uur zorg en huishouden) (SCP, 2018). Dit duidt op een nog altijd ongelijke verdeling binnen het huishouden.

Tegelijkertijd heeft afgelopen decennia een stijging in het ongetrouwd samenwonen van stellen plaatsgevonden. Waar stellen vroeger bijna altijd in het huwelijksbootje stapten, is er in de afgelopen jaren een trend te zien waarin stellen er steeds vaker voor kiezen om het bij samenwonen te houden of eerst een lange tijd samen te wonen voordat er wordt besloten een huwelijk aan te gaan (Smock, 2000; Davis, Greenstein & Marks, 2007; Centraal Bureau voor de Statistiek, 2018). De laatste jaren trouwden er ongeveer 65 duizend stellen in Nederland, terwijl dit aantal twintig jaar geleden nog op 85 duizend lag (CBS, 2018). Vooral de leeftijdsgroepen rond de dertig jaar trouwen minder en steeds meer stellen gaan in plaats daarvan een geregistreerd partnerschap aan of wonen ongehuwd samen. Daarnaast is het voor jongere generaties gebruikelijker om eerst ongehuwd samen te wonen en daarna pas na te gaan denken over een eventueel huwelijk (CBS, 2017).

Vanuit de wetenschap is er steeds meer belangstelling voor het verschil in de taakverdeling binnen het huishouden tussen getrouwde en samenwonende stellen. Uit eerder onderzoek blijkt dat samenwonende stellen een gelijkere verdeling hebben binnen het huishouden dan getrouwde stellen (Baxter, Haynes & Hewitt, 2010; Domínguez-Folgueras, 2013).

Verskillende verklaringen worden in eerdere onderzoeken gegeven voor het verschil in gelijkheid van de taakverdeling: denk bijvoorbeeld aan de arbeidsmarktparticipatie, commitment, het hebben van kinderen (Brines & Joyner, 1999). Er zou dus sprake kunnen zijn van selectie: bepaalde karakteristieken van mensen zorgen ervoor dat zij een grotere kans hebben om te gaan trouwen of samenwonen en een (on)gelijke taakverdeling binnen het huishouden na te streven. In dit onderzoek wordt er gekeken in hoeverre het verschil tussen getrouwde en samenwonende stellen in gelijkheid van de huishoudelijke taakverdeling verklaard kan worden door economische en sociaal-culturele kenmerken.

Vrouwen in Nederland worden al jaren door de overheid gestimuleerd om meer te werken om de economische zelfstandigheid en financiële onafhankelijkheid van vrouwen te vergoten (Bussemaker, 2017). Deze plannen zijn al jaren terug doorgevoerd, maar het grootste deel van de vrouwen in Nederland werkt nog steeds deeltijd en besteedt overwegend meer tijd aan huishoudelijke taken in vergelijking met mannen (Bussemaker, 2017). Deze situatie kan zorgelijke gevolgen met zich meebrengen (Julen, 2018). Deeltijdwerken vergroot de kans op economische afhankelijkheid. Eén op de drie huwelijken strandt tegenwoordig. De kans dat vrouwen na een scheiding er economisch op achteruitgaan of zelfs in een armoedeval terechtkomen is aanwezig (Julen, 2018).

Als er naar sociaal-culturele kenmerken wordt gekeken, is er een trend te zien waarbij minder toewijding aan religie samengaat met een afname in huwelijken (Woods & Emery, 2002). Religie lijkt dan wel steeds minder belangrijk te worden in de samenleving, maar eerder onderzoek laat zien dat religieuze mensen nog steeds eerder voor het huwelijk kiezen dan niet-religieuze mensen (Liefbroer, 1991; Manting, 1994). Verschillende onderzoeken laten bovendien zien dat samenwonende stellen gemiddeld genomen eerder neigen naar progressieve normen en waarden dan getrouwde stellen (Axinn & Thornton, 1992; Dagevos & Gijsberts, 2007). De gelijkheid van de taakverdeling binnen het huishouden zou in dat geval beïnvloedt worden door deze normen en waarden.

In dit onderzoek wordt onderzocht welke van deze twee groepen kenmerken belangrijker zijn en in hoeverre zij het complete verschil tussen getrouwd en samenwonende stellen kunnen verklaren. De onderzoeksvraag die centraal staat luidt: *“In hoeverre kunnen verschillen in huishoudelijke taakverdeling tussen getrouwde en samenwonende stellen verklaard worden door economische en sociaal-culturele kenmerken?”* Om deze vraag te kunnen beantwoorden

zal er eerst een theoretisch kader uiteen worden gezet waarbij hypothesen worden opgesteld. Deze zullen getoetst worden aan de hand van Wave 1 van de NKPS-data. Op basis van de resultaten hiervan zal een conclusie getrokken worden. Vervolgens zal in de discussie aandacht besteed worden aan tekortkomingen en suggesties voor toekomstig onderzoek.

2. Theoretisch kader en hypothesen

In dit hoofdstuk worden verschillende theorieën besproken om tot drie hypothesen te komen. Allereerst zal er beargumenteerd worden waarom er verwacht kan worden dat getrouwde stellen een andere huishoudelijke taakverdeling zullen hebben dan samenwonende stellen, ondersteund door de *incomplete institutionalization theory*. Vervolgens zal er dieper op twee groepen kenmerken worden ingegaan waarvan verwacht wordt dat ze ten grondslag liggen aan deze verschillen in taakverdeling. De eerste groep betreft economische kenmerken, die besproken worden met behulp van de *time availability* en *relative resources theory*. De tweede groep kenmerken betreft sociaal-culturele kenmerken, waarbij er een focus wordt gelegd op religieus gedrag en opleidingsniveau in combinatie met gendertheorieën.

2.1 Algemene hypothese

Eén van de verschillen tussen getrouwde en samenwonende stellen betreft de mate van formele verbintenis. Een theorie die dit verschil tussen getrouwde en samenwonende stellen voorspelt is de *incomplete institutionalization theory*. Cherlin (1978) ontwikkelde het concept van *incomplete institutionalization*. Hij beschreef dit oorspronkelijk in de zin dat hertrouwde en stiefgezinnen meer onder druk staan, omdat ze geen normatieve voorschriften hebben wat betreft rolverdelingen. Dit concept kan ook toegepast worden op samenwonende relaties. Baxter et al. (2010) deden dit in hun artikel en beredeneerden dat samenwonende relaties onderhevig zijn aan sommige, maar lang niet alle institutionele regels rondom wettelijke huwelijken. Deze regels zijn vastgelegd in een betrouwbaar en afdwingbaar contract. Hierin is bijvoorbeeld vastgelegd wat er financieel gezien moet gebeuren wanneer de partners besluiten uit elkaar te gaan en het huwelijk verbreken. Bij samenwonende stellen zou er in die zin meer ruimte zijn om te onderhandelen dan bij getrouwde stellen (Baxter et al., 2010). Dit wordt ondersteund door Clarkberg, Stolzenberg en Waite's (1995). Zij hebben in hun onderzoek gevonden dat de stellen die ervoor kiezen om samen te wonen, vaak ook degene zijn die echtelijke rollen beperkend vinden en op zoek zijn naar enige vrijheid en flexibiliteit in hun relaties. Dit kan zo zijn omdat zij deze rollen expliciet verwerpen, maar anderzijds ook dat ze nog geen punt in hun relatie hebben bereikt waarin ze zich samen zo hebben ontwikkeld dat ze

klar zijn om zichzelf als elkaars ‘man en vrouw’ te definiëren. Brines & Joyner (1999) ondersteunen deze theorie ook. Zij stellen dat samenwonende stellen het ‘gelijkheidsprincipe’ volgen, vanwege de voorwaarden waarmee ze worden geconfronteerd: hoge onzekerheid, onbepaalde tijdsduur en de afwezigheid van een betrouwbaar, afdwingbaar contract. Deze voorwaarden zorgen ervoor dat stellen een zekere vrijheid hebben om te kunnen experimenteren met organisatievormen binnen het huishouden die minder te maken hebben met normen of contractuele afspraken, maar meer op de behoeften van allebei de partners (Brines & Joyner, 1999). Op basis van deze gevonden literatuur wordt in dit onderzoek verwacht dat getrouwde stellen eerder geconfronteerd worden met een formeel contract, zich meer aan de heersende normen zullen conformeren en minder naar eigen behoeften zullen handelen, wat zal resulteren in een minder gelijke taakverdeling dan bij samenwonende stellen. De eerste hypothese is als volgt geformuleerd:

***H1:** Getrouwde stellen hebben een minder gelijke huishoudelijke taakverdeling dan samenwonende stellen.*

De gelijkheid in taakverdeling zal echter niet voortkomen uit het feit dat stellen ervoor kiezen om samen te gaan wonen of te trouwen. Er wordt verwacht dat ze geassocieerd zijn, maar niet dat het een causaal verband betreft. Daarom zal er in deze scriptie aandacht worden besteed aan twee groepen kenmerken waarvan verwacht wordt dat ze een oorzaak zijn voor zowel de keuze om te trouwen of samenwonen als voor de gelijkheid van de huishoudelijke taakverdeling.

2.2 Economische kenmerken

De *time availability theory* focust zich op hoe de tijd bij een stel is verdeeld tussen de arbeidsmarkt en huishoudelijk werk. De theorie suggereert dat stellen het huishoudelijk werk rationeel verdelen op basis van de tijd die ze beschikbaar hebben (Greenstein, 2000). Dit wordt vooral gemeten door te kijken naar hun relatieve uren op de (betaalde) arbeidsmarkt (Gough & Killewald, 2010). De partner met de meeste tijd over zal waarschijnlijk de meeste huishoudelijke taken op zich nemen (Greenstein, 2000). Deze theorie verklaart in andere landen echter weinig over waarom steeds zoveel vrouwen huishoudelijk werk doen. In Nederland is dit mogelijk wel een verklaring, aangezien vrouwen in Nederland beduidend meer aantal deeltijd werken vergeleken met andere westerse landen. In Nederland werkt namelijk 60% van de vrouwen in deeltijd, terwijl daarna pas Zwitserland met 46% komt en vervolgens Duitsland met 39% (Keuzenkamp, Hillenbrink, Portegijs & Pouwels, 2009). In dit geval zouden vrouwen

in Nederland dus meer tijd over hebben voor het huishouden, in vergelijking tot mannen. Op deze manier zou dit een verklaring kunnen zijn waarom de taakverdeling in het huishouden ongelijk zou zijn.

De *relative resources* (of *resource bargaining*) theorie lijkt hierop (Greenstein, 2000; Davis et al., 2007; Domínguez-Folgueras, 2013). Deze theorie stelt echter macht als hoofdverklaring voor de verdeling van huishoudelijke taken binnen een stel. Het uitgangspunt is dat huishoudelijk werk bij voorkeur vermeden wordt. De taakverdeling tussen partners wordt verdeeld op basis van de machtsverhouding. Meestal is het zo dat de partner met de meeste hulpbronnen (zoals inkomen) meer macht heeft en zal deze middelen gebruiken om afstand te nemen van het huishoudelijk werk. In verschillende studies is bevestiging gevonden voor deze benadering (Davis & Greenstein, 2004; Aassve, Fuochi & Mencarini, 2014).

Becker (1981) kwam met een andere verklaring. Waar de *relative resources* theorie macht als belangrijkste voorspeller ziet, stelde Becker (1981) dat de specialisatie van vrouwen in huishoudelijke taken een resultaat was van een rationele calculus die door het stel werd gemaakt. Becker gaat uit van een gezamenlijk belang en volledige specialisatie; als een van de partners meer verdient op de arbeidsmarkt, zal diegene zich dus volledig specialiseren op de arbeidsmarkt en zal de andere partner zich volledig specialiseren in het huishouden.

Kortom, op basis van deze theorieën kan verwacht worden dat wanneer het aantal uren op de arbeidsmarkt en het inkomen binnen een stel ongelijker is, dit ertoe kan leiden dat er ook een ongelijkere verdeling in het huishouden is. Naarmate deze economische kenmerken gelijkjer zijn, zal de verdeling in het huishouden ook gelijkjer zijn, Op basis van deze theorieën wordt het volgende verwacht:

H2: Wanneer een stel een vergelijkbare economische positie heeft, zal het een gelijkere huishoudelijke taakverdeling hebben dan wanneer de economische positie niet vergelijkbaar is

Er zijn echter wel kanttekeningen bij deze theorieën. Een voorbeeld hiervan is dat in deze theorieën huishoudelijk werk wordt toegewezen aan de partner die het minste uren doorbrengt op de betaalde arbeidsmarkt, ongeacht geslacht. Dit zou betekenen dat in een situatie waarin de vrouw fulltime zou werken en de man niet, de man meer huishoudelijke taken op zich zou nemen. Aan de andere kant laten andere bronnen echter ook zien dat vrouwen die voltijd werken

meer bijdragen aan huishoudelijk werk dan vrouwen die niet of minder werken (Gershuny, 2000).

2.3 Sociaal-culturele kenmerken

Er zijn naast bovenstaande theorieën over economische positie, ook theorieën over sociaal-culturele kenmerken. Er wordt een focus gelegd op enerzijds opleidingsniveau met bijbehorende genderopvattingen en anderzijds religieus gedrag. Aangezien dit twee verschillende factoren zijn, worden er twee aparte hypothesen opgesteld om het overkoepelende sociaal-culturele kenmerk te meten. Volgens deze theorieën is de verklaring voor de hogere betrokkenheid van vrouwen bij huishoudelijk werk niet te vinden bij karakteristieken van de arbeidsmarkt of een rationele calculus, maar heeft het te maken met normatieve kenmerken zoals sociale normen, genderrollen en religieuze opvattingen (Domínguez-Folgueras, 2013). Aan de ene kant kan dit verklaard worden door klassieke socialisatie. Van jongs af aan worden kinderen al gesocialiseerd om te voldoen aan de sociaal geconstrueerde geslachtsrollen. Dit gebeurt niet alleen door de ouders, maar ook door instituties zoals school of werk. Vrouwen krijgen bijvoorbeeld continu te horen en te zien dat het uitvoeren huishoudelijke taken verwacht wordt van vrouwen (Domínguez-Folgueras, 2013). Als gevolg hiervan gaan zij zich conformeren naar deze genderrol. Aan de andere kant bestaat het mechanisme dat mannen en vrouwen graag voldoen aan verwachtingen van anderen. Een voorbeeld hiervan is de *doing gender* theorie. Deze theorie gaat uit van het versterken en reproduceren van de identiteit op basis van de heersende gendernormen. Een voorbeeld hiervan is dat mannen juist het vuilnis gaan wegbrengen en dus niet de vloer dweilen. Ook is bijvoorbeeld gebleken dat zelfs voltijd werkende vrouwen meer aan het huishouden doen dan hun echtgenoten die dezelfde of minder uren werken (Davis et al., 2007). In het artikel van Greenstein (2000) wordt een kromlijnige relatie benoemd waarin mannen aan de uiteinden van het afhankelijkheid continuüm het minste huishoudelijk werk doen. De verklaring hiervoor wordt het *gender display* perspectief genoemd. Volgens dit perspectief kan worden verwacht dat stellen die van de traditionele *male breadwinner* structuur afwijken, zich uiteindelijk weer meer naar de traditionele opvattingen over huishoudelijk werk zullen gaan gedragen, om 'genderverantwoordelijkheid' te bereiken in termen van hoe zij worden bekeken door hun partners, hun vrienden en zichzelf (Greenstein, 2000). In dit geval gaan zij zich dus ook gedragen naar de *doing gender* theorie. Voor zowel mannen als vrouwen is gevonden dat opleiding gezien kan worden als een mechanisme om een voorkeur voor gendergelijkheid te hebben. Over hoogopgeleiden wordt namelijk vaak gezegd dat ze meer open staan voor vernieuwingen en een bredere visie hebben dan laagopgeleiden

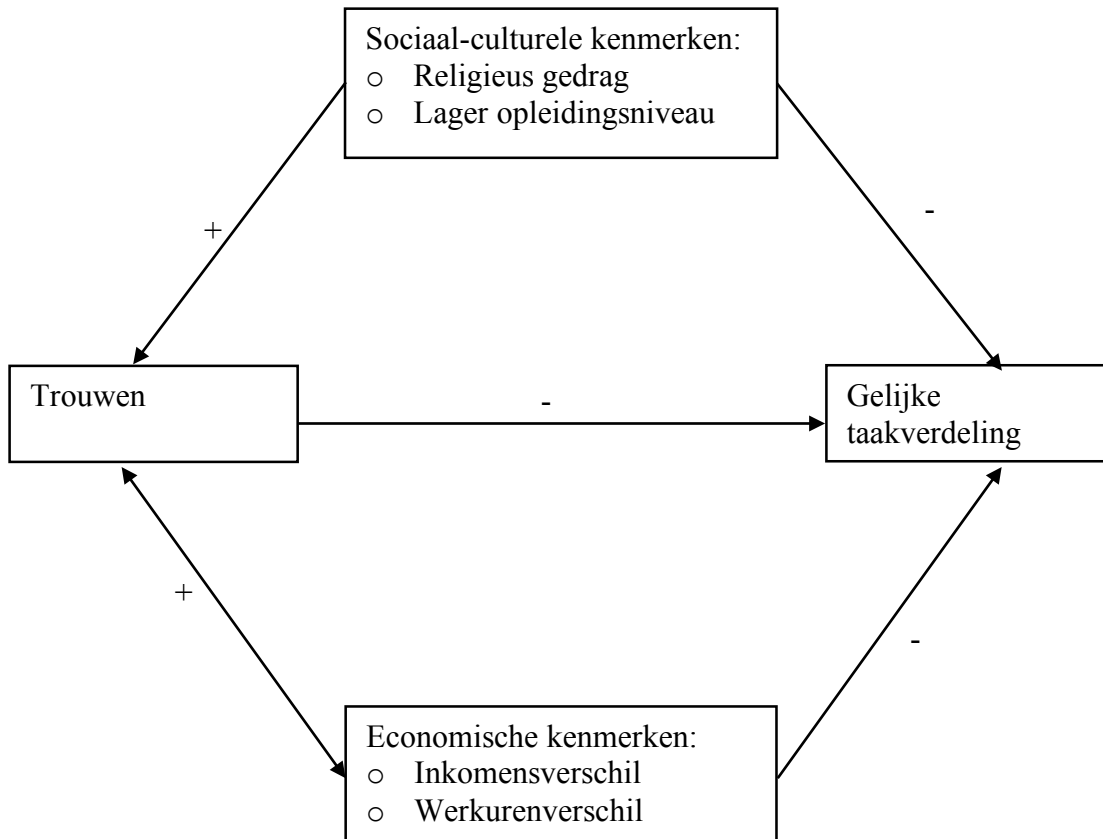
(Liefbroer, 1991). Een hogere opleiding hangt samen met een gelijkere verdeling van huishoudelijke taken (Bianchi, Milkie, Sayer & Robinson, 2000). Opleiding kan dus niet alleen zorgen voor een hogere sociaaleconomische status, maar ook zorgt ook voor modernere opvattingen wat betreft gender gelijkheid (Dagevos & Gijsberts, 2007). Verschillende studies tonen aan dat wanneer mannen en vrouwen een positieve houding hebben ten aanzien van gelijkheid tussen de geslachten, dat er dan ook een meer egalitaire verdeling van huishoudelijk werk plaatsvindt (Fuwa, 2004) (Greenstein, 2000). De verwachting is dan dus ook dat hoe lager de opleiding is, hoe negatiever de houding ten opzichte van gender gelijkheid en dat dat op zijn beurt zal leiden tot een minder gelijke huishoudelijke taakverdeling.

H3a: Een stel met een gemiddeld lager opleidingsniveau heeft een minder gelijke huishoudelijke taakverdeling dan wanneer het stel een gemiddeld hoger opleidingsniveau heeft

Ook speelt religie een belangrijke rol in het verklaren van trouwgedrag en de gelijkheid van de huishoudelijke taakverdeling. Van oudsher is het huwelijk altijd sterk verweven geweest met religieuze overtuigingen. Sinds de jaren '60 nam de invloed van de kerk af door de ontkerkelijking en secularisering. Dit hangt samen met de afname van het aantal huwelijken en traditionele rolpatronen van de kerk (CBS, 2017). Toch blijken de religieuze mensen deze traditionele rolpatronen van de kerk nog steeds te waarden. Dit is al decennialang zo, het is ook te zien dat in gebieden waar veel religieuze mensen wonen, ook relatief veel gehuwde stellen wonen (Loozen, Pool & Harmsen, 2014). Deze traditionele rolpatronen betreffen niet alleen het huwelijk, maar ook genderrollen. Zo is er bevestigd dat er een negatieve relatie bestaat tussen religiositeit en progressieve opvattingen ten opzichte van het huwelijk en genderrollen (Morgan, 1987) (Kalmijn, De Graaf & Poortman, 2001). Cunningham (2001) onderzocht of hogere religieuze participatie zal leiden tot een minder egalitaire houding ten opzichte van genderspecialisatie in het gezin. Uit dit onderzoek komt naar voren dat mensen met een hoge religieuze participatie zich minder druk lijken te maken om een ongelijke verdeling in het huishouden. Ook Dildar (2015) bevestigt dat religie zorgt voor een traditionelere houding ten opzichte van genderrollen. Religieuze stellen zullen bijvoorbeeld minder snel scheiden omdat ze bang zijn voor wat hun omgeving denkt, omdat scheiden vanuit de religie niet echt geaccepteerd wordt (Dildar, 2015). De verwachting in deze scriptie is dat naarmate personen meer religieus gedrag vertonen (in andere woorden: vaker een kerk of geloofsgemeenschap bezoeken), de taakverdeling binnen het huishouden ongelijker zal zijn.

H3b: Een stel dat meer religieus gedrag vertoont heeft een minder gelijke huishoudelijke taakverdeling dan wanneer het stel minder religieus gedrag vertoont

In onderstaand figuur worden de drie opgestelde hypothesen samengevat in één model:

Figuur 1. Conceptueel model

3. Data en methoden

3.1 Beschrijving dataverzameling en databestand

Bij de toetsing van de hypothesen zal gebruik worden gemaakt van de NKPS (Netherlands Kinship Panel Data) dataset. De NKPS is een uitgebreide, longitudinale studie en heeft als doel onderzoek doen naar de aard en sterkte van familiebanden in Nederland en in het bijzonder solidariteit binnen deze relaties (Dykstra, Kalmijn, Knijn, Kompter, Liefbroer & Mulder, 2005). Het NKPS-project is gestart in januari 2001. Dit databestand bestaat vooralsnog uit vier waves, maar in deze scriptie wordt uitsluitend gebruik gemaakt van de eerste wave. De data van Wave 1 zijn verkregen tussen 2002 en 2004. De NKPS-data zijn verzameld door middel van grootschalige vragenlijsten. Kenmerken van deze dataverzameling zijn dat de vragen niet alleen

over individuele respondenten gaan, maar dezelfde vragen ook over hun partners en familieleden zijn. Dit is gedaan door gebruik te maken van verschillende methoden, zowel face-to-face interviews als zelf-invul vragenlijsten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van zowel open als gestructureerde vragen. De resultaten van beide vragenlijsten zullen in dit onderzoek worden geanalyseerd.

De hoofdsample van Wave 1 bestaat oorspronkelijk uit 8161 respondenten. De respondenten zijn willekeurig geworven uit huishoudens in Nederland. Voor deze bachelor scriptie zijn echter een aantal respondenten uit de selectie gehaald. Deze scriptie focust zich namelijk op de verschillen in huishoudelijke taakverdeling tussen samenwonende en getrouwde stellen. Daarom is een voorwaarde dat respondenten een partner hebben en dat men moet samenwonen. Na het verwijderen van respondenten zonder partner is de onderzoekspopulatie 5854 en na verwijdering van stellen die niet samenwonen 5225. Daarnaast worden, vanwege het gender aspect, alleen heteroseksuele stellen meegenomen in dit onderzoek. Dit resulteert in een onderzoekspopulatie van 5138. De uiteindelijke populatie van dit onderzoek is echter kleiner, aangezien er een selectie is gemaakt van mensen die een geldige waarde hebben op alle variabelen die gebruikt worden. Deze variabelen worden hieronder en in tabel 2 nader besproken. Na deze selecties is het aantal respondenten 2822.

De data zijn niet helemaal representatief voor de inwoners in Nederland. 51,8% van de respondenten identificeert zich als vrouw en 41,9% identificeert zich als man. Dit percentage is lager dan het percentage mannen in de Nederlandse bevolking, dus dat betekent dat mannen onder gerepresenteerd zijn in deze steekproef. De minimumleeftijd in deze dataset is 18 jaar en er is een maximumleeftijd van 79 jaar. De gemiddelde leeftijd van Wave 1 is 46 jaar. Ook dit wijkt iets af van de Nederlandse bevolking, waarvan de gemiddelde leeftijd namelijk lager ligt (CBS Statline, 2018). Daarnaast zijn er ook meer getrouwde mensen in de sample dan in de populatie (Dykstra et al., 2005) (CBS, 2018).

3.2 Operationalisering

Afhankelijke variabele

De afhankelijke variabele in dit onderzoek is *de taakverdeling binnen het huishouden van het stel*. In zelf-invul vragenlijst is de vraag gesteld ‘Hoe zijn de huishoudelijke taken bij u thuis verdeeld tussen u en uw partner? Kunt u van elk van de volgende zaken aangeven wie dat meestal doet?’ De antwoordcategorieën waren stellingen verdeeld op een vijf-puntsschaal

waarbij 1 “*altijd door u*” en 5 “*altijd door partner*”. Deze stellingen gingen over eten koken, boodschappen doen, opruimen en schoonmaken, administratie doen/financiën regelen en klusjes doen in en rond huis. Voordat hier één schaal ‘huishoudelijke taakverdeling’ van is gemaakt, is er een factoranalyse en betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd om te testen of al deze variabelen ook geschikt zijn om samen gevoegd te worden tot één schaal. Dit bleek niet het geval te zijn. De waarden van de factoranalyse zijn terug te vinden in tabel 1. Er is te zien dat de huishoudelijke taken die ‘typisch vrouwelijke’ taken zijn, namelijk eten koken, boodschappen en opruimen en schoonmaken alle drie een factorlading hebben die dichtbij 1 ligt (Denuwelaere, 2003). Op basis van de factoranalyse is besloten om bij factor 1 de onderste twee variabelen, de ‘typisch mannelijke’ taken eruit te halen. In de tabel is ook factor 2 te zien. Hierbij is het opvallend dat juist de ‘typisch mannelijke’ taken dicht bij elkaar liggen: boodschappen doen, administratie doen en klusjes in en rondom huis (Denuwelaere, 2003). Er is echter besloten deze factor niet mee te nemen, aangezien de factorladingen niet hoog genoeg zijn. Daarnaast is ook nog een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd, waar een Cronbach’s alfa uitkwam van 0,243 wanneer alle vijf de variabelen meegenomen werden en een Cronbach’s alfa van 0,828 wanneer enkel de drie bovenste variabelen meegenomen zijn. Op basis van de tweede betrouwbaarheidsanalyse kunnen we stellen dat de schaal ‘huishoudelijke taakverdeling’ betrouwbaar is (grens is 0,7). Dit betekent dus dat de schaal aangemaakt mocht worden met de drie stellingen over eten koken, boodschappen doen en opruimen en schoonmaken. Eerst zijn de waarden van deze drie stellingen omgecodeerd. De waarden 1 en 5 samengenomen als ‘altijd door respondent/partner’ en hebben waarde 0 gekregen, wat duidt op een ongelijke taakverdeling. De waarden 2 en 4 zijn vervolgens samengenomen als waarde 1, dit betekent ‘vaker door respondent/partner’. Dit betekent dus dat de taakverdeling al gelijk verdeeld is, maar nog steeds niet volledig gelijk. De laatste waarde is waarde 2, dat is de situatie waarin de huishoudelijke taken compleet gelijk verdeeld zijn. Hierna is het gemiddelde genomen van deze drie stellingen en werd het uiteindelijk een continue variabele die loopt van 0 “ongelijke verdeling” naar 2 “gelijke verdeling”. De beschrijvende statistieken van deze variabele zijn te vinden in tabel 2.

Tabel 1. Factoranalyse van de schaal huishoudelijke taakverdeling (N=2822)

	Factor 1	Factor 2
Schaal huishoudelijke taakverdeling		
Eten koken	0,82	-,13
Boodschappen doen	0,81	,25
Opruimen en schoonmaken	0,78	-,02
Administratie doen, financiën regelen	-0,01	,42
Klusjes doen in en rond huis	-0,49	,25
Eigenvalue	2,65	1,03

Onafhankelijke variabelen

Trouwen

De eerste onafhankelijke variabele is de variabele *getrouwd*, die de burgerlijke staat ten tijde van het invullen van de vragenlijst beschrijft. De vraag die gesteld is luidt: ‘Bent u met deze partner getrouwd?’. De antwoordcategorieën zijn 0 “nee” en 1 “ja”. Er is in tabel 2 te zien dat het gaat om 2302 getrouwde stellen 520 samenwonende stellen.

In dit onderzoek wordt onder andere gekeken naar de invloed van economische kenmerken op huishoudelijke taakverdeling. Dit is door twee verschillende variabelen gemeten, namelijk het verschil in inkomen en het verschil in werkuren per week tussen de respondent en partner.

Inkomensverschil

De variabele betreffende het inkomen is het *verschil in maandinkomen* binnen een stel. Deze variabele is afgeleid van meerdere vragen. Allereerst heb ik gekeken naar de vraag ‘Hebt u op dit moment betaald werk?’. De respondenten die hierop ‘nee’ hebben geantwoord, hebben op de variabele maandinkomen een waarde van 0 gekregen, omdat ze logischerwijs een maandinkomen van 0 euro uit arbeid hebben. Aan de respondenten die betaald werk hebben werd eerst gevraagd hoe het inkomen uit arbeid uitbetaald wordt. De antwoordcategorieën

waren per maand, per vier weken, per week, onregelmatig (gemiddeld per maand), weet niet, wil niet zeggen of geen inkomen. In de hierop volgende vraag wordt het bedrag in euro's per maand/vier weken/week/gemiddeld per maand gevraagd. Omdat deze vraag leidt tot verschillende antwoorden, heb ik alles omgecodeerd naar een bedrag in euro's per maand. Er zijn echter ook een aantal respondenten die de optie 'weet niet' of 'wil niet zeggen' hebben ingevuld. Om toch een indruk te kunnen krijgen van het inkomen van deze respondenten, is de volgende vraag gesteld 'Wilt u aangeven in welke groep uw netto maandinkomen uit arbeid ligt?' met 19 antwoordopties zoals 'minder dan 550 euro', tussen 550 en 750 euro, enzovoort. Bij het aanmaken van de variabele heb ik gebruik gemaakt van de gemiddelden van elke categorie. Voorbeeld: bij de optie 'tussen 550 en 750 euro' werd het gemiddelde dus 650 euro. Uiteindelijk is dit allemaal meegenomen in de variabele maandinkomen. Voor het inkomen van de partner is op dezelfde manier gehandeld. Met behulp van deze twee gemaakte variabelen is hierna de variabele aangemaakt die het verschil in maandinkomen tussen een stel beschrijft per duizend euro. Zoals te zien is in tabel 2, loopt de variabele dus van 0 tot 20000 euro per maand. De waarden boven de 20000 euro hebben ook een waarde van 20000 euro gekregen, aangezien deze uitschieters anders tot een vertekend beeld zouden leiden. Echter, wanneer de man en vrouw beide 0 euro per maand verdienen, hebben zij als waarde een *missing value* gekregen. Deze keuze is gemaakt, omdat het in dat geval zo lijkt alsof het stel evenveel verdient, aangezien het inkomensverschil dan 0 is. De conclusie zou dan worden getrokken op basis van de gelijkheid van het inkomen, maar in praktijk hebben zowel de man als vrouw geen inkomen. Dit leidt dan echter tot een vertekend beeld.

Werkurenverschil

Het *verschil in aantal uren werk per week* binnen een stel is gemeten door de vraag 'Hoeveel uur werkt u/uw partner feitelijk gemiddeld per week?'. De respondent kon noteren hoeveel uren hij/zij of zijn/haar partner per week werkt. Het aantal gemaakte uren per week loopt van 0 tot 80, waarbij de waarden boven de 80 door middel van topcoding ook een waarde van 80 hebben gekregen, omdat deze uitschieters niet realistisch zijn en kunnen zorgen voor een vertekend beeld. Er is een nieuwe variabele aangemaakt, die het verschil in werkuren per week tussen de man en vrouw beschrijft. Ook bij deze variabele hebben stellen een *missing value* gekregen als ze beide 0 uren per week werken.

Religieus gedrag

De vierde variabele is *religieus gedrag*. Religieus gedrag wordt gemeten via de zelf-invullijst. De variabele is afgeleid van de vraag uit de zelf-invullijst ‘Hoe vaak ongeveer bezoekt u tegenwoordig vieringen van een kerk of geloofsgemeenschap?’ De antwoordcategorieën van deze vraag waren (vrijwel) nooit, één of enkele keren per jaar, één of enkele keren per maand of één of enkele keren per week.

Gemiddeld opleidingsniveau

De vijfde variabele is het *gemiddelde opleidingsniveau* van het stel. De vraag die is gesteld is luidt: ‘Wat is de hoogste opleiding die u met een diploma hebt afgerond?’ met de antwoordcategorieën 1) lagere school niet afgemaakt, 2) alleen lagere school, 3) lbo, huishoudschool, lhno, 4) mavo, ulo, mulo, 5) havo, mms, 6) vwo, hbs, atheneum, gymnasium, 7) mbo, kmbo, 8) hbo, kandidaatsexamen, 9) universiteit, 10) postacademisch. Deze vraag werd ook voor de partner gesteld. De correlatie tussen de opleiding van de respondent en de opleiding van de partner was 0,50. Dit duidt op geen zwakke, maar ook geen sterke correlatie. Om het opleidingsniveau van het stel te berekenen is besloten het gemiddelde te nemen op een schaal van 0-8, aangezien ik niet heb kunnen vinden dat de partner met bijvoorbeeld de hoogste opleiding per definitie bepaalt wat de huishoudelijke taken verdeeld moeten zijn. Hoe hoger de score, hoe hoger de gemiddelde opleiding van het stel dan is.

Controlevariabelen

Leeftijd

De eerste controlevariabele is de *leeftijd* van de respondent. De leeftijd kan van invloed zijn op de verbanden, aangezien oudere mensen bijvoorbeeld een traditionelere opvatting zouden kunnen hebben dan jongere mensen, gezien de tijd waarin ze zijn opgegroeid. De leeftijd loopt van 18 tot en met 76, maar voor samenwonende stellen is dit 19 tot en met 74. Dit is ook te zien in Tabel 2.

Geslacht

De tweede controlevariabele is het *geslacht*. De respondent kon het geslacht noteren waarbij 0 “man” en 1 “vrouw”. Aangezien homoseksuele stellen eruit zijn gefilterd en de respondenten later in de vragenlijst ook het geslacht van hun partner moeten invullen, kan gesteld worden dat wanneer de respondent een vrouw is, haar partner een man is en vice versa. Geslacht is belangrijk, aangezien het de rapportage zou kunnen beïnvloeden, aangezien mannen en

vrouwen de bijdrage van vrouwen aan huishoudelijk werk aanzienlijk overschatten (Lee & Waite, 2005)

Betaalde huishoudelijke hulp

De derde controlevariabele is het gebruik maken van een *betaalde huishoudelijke hulp*. Als een stel een betaalde huishoudelijke hulp heeft, kan dit van invloed zijn op de huishoudelijke taakverdeling, aangezien huishoudelijke taken dan worden uitbesteed aan de betaalde huishoudelijke hulp en geen van beide deze huishoudelijke ta(a)k(en) uitvoert.

Thuiswonende kinderen

De vierde controlevariabele is het hebben van *thuiswonende kinderen*. In de zelf-invullijst is gevraagd ‘Hebt u thuiswonende kinderen?’. Als een stel thuiswonende kinderen heeft, kan dit invloed hebben op de taakverdeling binnen het huishouden, omdat er dan over het algemeen meer in het huishouden gedaan moet worden. Daarnaast is het ook mogelijk dat de kinderen meehelpen in het huishouden, waardoor de ouders minder huishoudelijke taken hoeven te verrichten.

Leeftijd jongste kind

De laatste controlevariabele is de leeftijd van het *jongste kind*. In de vragenlijst is gevraagd per kind ‘Wat is het geboortjaar?’. Deze losse variabelen zijn eerst omgecodeerd naar leeftijd in jaren. Aangezien de vragenlijst tussen 2002 en 2004 is afgenomen, is de leeftijd berekend door het geboortjaar van 2003 af te trekken. Vervolgens is van elke respondent berekend wat de leeftijd van het jongste kind is. De reden hiervoor is, omdat van alle kinderen, het van jongste kind het meest waarschijnlijk is dat het nog thuis woont. Uiteindelijk is de variabele in vier categorieën verdeeld: 0 “geen kinderen”, 1 “leeftijd 0 t/m 4 jaar”, 2 “leeftijd 5 t/m 12 jaar” en 3 “13 jaar of ouder”, waarvan vervolgens dummy’s zijn gemaakt waarvan “geen kinderen” de referentiecategorie is. Er is gekozen voor deze leeftijdscategorieën, omdat kinderen van 0-4 jaar nog niet naar de basisschool gaan en meer thuis zullen zijn. Wanneer ze in de leeftijdscategorie van 5 t/m 12 jaar zitten, zitten de meeste kinderen over het algemeen op de basisschool. In de laatste categorie gaan ze naar de middelbare school, worden ze zelfstandiger, waardoor ze minder hulp nodig zullen hebben van ouders en zijn ze tegelijkertijd ook op een leeftijd dat ze zelf meer kunnen bijdragen aan het huishouden.

In tabel 2 zijn de beschrijvende statistieken van alle gebruikte variabelen te vinden.

	Algemeen (N=2822)				Getrouwde stellen (N=2302)				Samenwonende stellen (N=520)			
	Min	Max	Gem.	St. dev.	Min	Max	Gem.	St. dev.	Min	Max	Gem.	St. dev.
Gelijke taakverdeling	0	2	0,90	,52	0	2	0,85	0,51	0	2	1,12	0,51
Getrouwd	0	1	0,82									
Gemiddelde opleiding stel	0	8	4,29	1,85	0	8	4,20	1,86	0	8	4,68	1,76
Religieus gedrag	0	3	0,70	0,95	0	3	0,79	1,00	0	3	0,30	0,56
Inkomensverschil	0	20	1,38	1,32	0	20	1,47	1,33	0	17,95	0,94	1,15
Werkuren verschil	0	80	24,90	16,11	0	80	26,47	15,83	0	72	17,97	15,55
<i>Controlevariabelen</i>												
Leeftijd respondent	18	76	42,06	10,17	18	76	43,77	9,54	19	74	34,46	9,35
Vrouw	0	1	0,63		0	1	0,62		0	1	0,67	
Betaalde huishoudelijke hulp	0	1	0,19		0	1	0,19		0	1	0,18	
Thuiswonende kinderen	0	1	0,64		0	1	0,71		0	1	0,36	
Geen kinderen	0	1	0,18		0	1	0,09		0	1	0,57	
Jongste kind 0-4 jr.	0	1	0,24		0	1	0,24		0	1	0,24	
Jongste kind 5-12 jr.	0	1	0,23		0	1	0,26		0	1	0,11	
Jonge kind 12 jr. of ouder	0	1	0,35		0	1	0,41		0	1	0,08	

Tabel 2. Beschrijvende statistieken van de variabelen van Wave 1 (2002-2004) (N = 2822)

3.3 Analysestrategie

Eerst zal de samenhang tussen de verschillende variabelen in een tabel weergegeven worden door middel van een correlatie. Daarna zullen er regressieanalyses worden uitgevoerd. Als eerste zal de relatie tussen trouwen en de gelijkheid van de huishoudelijke taakverdeling worden getest (model 1). Hiervoor zal eerst een enkelvoudige regressieanalyse worden uitgevoerd.

Daarna zal ik meervoudige regressiemodellen schatten. Eerst een met de economische situatie (inkomensverschil en werkurenverschil) en erna een met de sociaal-culturele kenmerken (religieus gedrag en gemiddeld opleidingsniveau) en vervolgens een model met zowel de economische als sociaal-culturele kenmerken, allemaal inclusief de controlevariabelen.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van de correlatie en regressieanalyses worden bekeken. Met deze resultaten hoop ik een uitspraak te kunnen doen over de gestelde hypothesen. In tabel 3 staan de resultaten van de correlatie en in tabel 4 staan de resultaten van de regressieanalyses.

4.1 Correlatie

In tabel 3 is te zien in hoeverre de gebruikte variabelen samenhangen met elkaar. Deze samenhang tussen alle gebruikte variabelen is door middel van Spearman's rho gemeten. De reden dat Spearman wordt gebruikt is dat bepaalde variabelen niet normaal verdeeld zijn en dit ook geen eis is van Spearman's rho, maar bijvoorbeeld wel van Pearson (Field, 2009). Bij de variabele huishoudelijke taakverdeling is bijvoorbeeld een rechtsscheve verdeling te zien en bij opleidingsniveau juist weer een linksscheve verdeling. In tabel 3 zijn de resultaten van de correlatie te vinden. Alle variabelen blijken een significante relatie te hebben met de huishoudelijke taakverdeling. De verbanden zijn echter allemaal niet erg sterk. Het sterkste verband loopt tussen werkurenverschil en huishoudelijke taakverdeling ($r_s(2822)=-,30$, $p<0,01$).

Variabelen	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Huishoudelijke taakverdeling	1													
2. Getrouwd	-,20***	1												
3. Gemiddeld opleidingsniveau	,15***	-,10***	1											
4. Religieus gedrag	-,12***	,19***	-,01	1										
5. Inkomensverschil	-,24***	,22***	,03	,08***	1									
6. Werkurenverschil	-,30***	,22***	-,17***	,11***	,64***	1								
7. Leeftijd	-,17***	,36***	-,13***	,08***	,25***	,13**	1							
8. Vrouw	-,15***	-,04*	-,00	,01	-,07**	-,05**	-,19***	1						
9. Betaalde hulp	,07***	,01	,30***	-,02	,01	-,14***	,09***	,05**	1					
10. Thuiswonende kinderen	-,09***	,28***	-,02	,07***	,13***	,20***	-,19***	,05**	,02	1				
11. Geen kind	,20***	-,48***	,13***	-,13***	-,28***	-,29***	-,34***	,02	-,01	-,62***	1			
12. Jongste kind 0-4 jr.	,04***	,00	,13***	-,01	-,02	,05**	-,46***	,05**	,01	,41***	-,26***	1		
13. Jongste kind 5-12 jr.	-,05**	,14***	-,05*	,05**	,09***	,11***	-,05*	,02	,02	,40***	-,26***	-,31***	1	
14. Jongste kind 12 jr. of ouder	-,15***	,26***	-,18***	,07***	,16***	,09***	,73***	-,08***	-,02	-,22***	-,34***	-,41***	-,40***	1

*Tabel 3. Resultaten correlatie (N=2822) *** $p < 0,001$; ** $p < 0,01$; * $p < 0,05$. De toets is tweezijdig uitgevoerd.*

4.2 Regressieanalyses

In tabel 4 zijn de resultaten te vinden van de lineaire regressieanalyses. De eerste hypothese die getoetst is luidt: *Getrouwde stellen hebben een minder egalitaire verdeling dan samenwonende stellen*. De resultaten hiervan zijn te vinden in Model 1. De resultaten geven eerst aan dat wanneer een stel getrouwd is, de taakverdeling minder gelijk is verdeeld ($B=-0,26$; $t=-10,66$; $p<0,001$). Wanneer er vervolgens gecontroleerd is voor geslacht, leeftijd, het hebben van een betaalde huishoudelijke hulp, thuiswonende kinderen en de leeftijd van het jongste kind, blijft het effect significant ($b=-0,14$; $t=-4,98$; $p<0,001$). Dit is te zien in tabel 4, model 1. Specifiek betekent dit dat wanneer een stel getrouwd is, de huishoudelijke taakverdeling minder gelijk verdeeld wordt met een afname van 0,14. Ongeveer 10% van de variantie in huishoudelijke taakverdeling kan verklaard worden door dit model.

In Model 2 zijn vervolgens de twee variabelen inkomensverschil en werkurenverschil voor de groep economische kenmerken toegevoegd. De tweede hypothese *‘Wanneer een stel een vergelijkbare economische positie heeft, zal het een gelijkere huishoudelijke taakverdeling hebben dan wanneer de economische positie niet vergelijkbaar is’* is hiermee getoetst. Voor werkurenverschil geldt dat per uur meer verschil, de taakverdeling 0,01 minder gelijk wordt ($b=-0,01$; $t=-7,60$; $p<0,001$). De resultaten voor inkomensverschil zijn echter niet significant ($b=-0,01$; $t=-1,59$; $p=0,11$). Gecontroleerd voor leeftijd, geslacht, betaalde huishoudelijke hulp, thuiswonende kinderen en de leeftijd van de jongste kinderen verandert er weinig aan de resultaten. Het verband tussen het verschil in werkuren blijft significant ($b=-,01$; $t=-12,00$; $p<0,001$) en het verschil in inkomen blijft niet significant ($b=-0,01$; $t=-1,53$; $p=0,13$). Aan de hand van deze resultaten kan er gesteld worden dat wanneer het verschil in aantal werkuren per week groter wordt met één waarde, de gelijkheid in huishoudelijke taakverdeling 0,01 lager wordt. Dit betekent dus hoe gelijkter het aantal werkuren per week, hoe gelijkter de taakverdeling ook zal zijn. Als er gekeken wordt naar het effect van getrouwd zijn, is er te zien dat ruim 1/5 van het effect van getrouwd zijn wordt verklaard door de toevoeging van de economische kenmerken ($b=-0,11$; $t=-4,09$; $p<0,001$). Specifiek betekenen de resultaten voor getrouwd zijn in dit model dat wanneer een stel getrouwd is, de huishoudelijke taakverdeling 0,11 minder gelijk is dan bij een samenwonend stel. De verklaarde variantie voor Model 1 is 0,16. Dit betekent dat 16% van de gelijkheid in huishoudelijke taakverdeling wordt verklaard door de variabelen in Model 2.

Tabel 4. Lineaire regressie van wave 1 met de afhankelijke variabele huishoudelijke taakverdeling

	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4	
	B	s.e.	B	s.e.	B	s.e.	B	s.e.
Constant	1,53***	,06	1,63***	,06	1,44***	,07	1,55***	,06
Getrouwd	-,14***	,03	-,11***	,03	-,12***	,03	-,10**	,03
Inkomens- verschil			-,01	,01			-,02*	,01
Werkuren- verschil			-,01***	,00			-,01***	,00
Gemiddeld opleidingsniveau					,02***	,01	,02**	,01
Religie					-,05***	,01	-,04***	,01
<i>Controlevariabelen</i>								
Vrouw	-,20***	,02	-,21***	,02	-,20***	,02	-,20***	,02
Leeftijd	-,01***	,00	-,01***	,00	-,01***	,00	-,01***	,00
Betaalde hulp	,12***	,02	,08***	,02	,09***	,03	,06*	,02
Kinderen thuis	-,03	,03	-,01	,03	-,03	,03	-,01	,03
Geen kind	ref		ref		ref		ref	
Jongste kind 0-4 jr.	-,11	,04	-,04	,04	-,10*	,04	-,04	,03
Jongste kind 5-12 jr.	-,12	,05	-,05	,05	-,10*	,05	-,03	,05
Jongste kind 13 jr. of ouder	-,12	,04	-,06	,04	-,09*	,04	-,04	,04
R²	,10		,16		,11		,17	
N	2822		2822		2822		2822	

*** $p < 0,001$; ** $p < 0,01$; * $p < 0,05$. De toets is tweezijdig uitgevoerd.

In het derde model is er in plaats van naar economische kenmerken, gekeken naar de sociaal-culturele kenmerken om hypothese 3 te testen. Eerst is hypothese 3a getoetst: *Een stel met een gemiddeld lager opleidingsniveau heeft een minder gelijke huishoudelijke taakverdeling dan wanneer het stel een gemiddeld hoger opleidingsniveau heeft.* De resultaten geven verder aan

dat wanneer het gemiddelde opleidingsniveau van het stel met één waarde toeneemt, de gelijkheid van de taakverdeling ook met 0,04 toeneemt. Het blijkt dat er een significante relatie is tussen het gemiddelde opleidingsniveau en de huishoudelijke taakverdeling ($b=0,04$; $t=6,78$; $p<0,001$). Wanneer vervolgens de controlevariabelen geslacht, leeftijd, betaalde huishoudelijke hulp, thuiswonende kinderen en de leeftijd van het jongste kind worden toegevoegd, blijft het significante effect bestaan ($b=0,02$; $t=4,45$; $p<0,001$). Het effect wordt echter wel kleiner. De gelijkheid van de taakverdeling neemt nu met 0,02 toe wanneer het gemiddelde opleidingsniveau stijgt met één waarde.

Hypothese 3b luidt: *Een stel dat meer religieus gedrag vertoont heeft een gelijkere huishoudelijke taakverdeling dan wanneer het stel minder religieus gedrag vertoont.* Voordat de controlevariabelen zijn toegevoegd, betekende het effect van toename van één waarde op de variabele religieus gedrag, een afname in de gelijkheid van de huishoudelijke taakverdeling van 0,05 ($b=-0,05$; $t=-5,16$; $p<0,001$). Na het toevoegen van de controlevariabelen geslacht, leeftijd, betaalde huishoudelijke hulp, thuiswonende kinderen en de leeftijd van het jongste kind werd dit effect kleiner met 0,004 ($b=-0,05$, $t=-4,84$; $p<0,001$). Het effect blijft dus nagenoeg hetzelfde.

Wanneer gekeken wordt naar het trouwgedrag, kan geconcludeerd worden dat wanneer de sociaal-culturele kenmerken zijn meegenomen en een stel getrouwd is, de huishoudelijke taakverdeling 0,22 lager is dan wanneer een stel samenwonende is ($b=-0,22$; $t=8,85$; $p<0,001$). Wanneer er wederom gecontroleerd wordt voor geslacht, leeftijd, betaalde huishoudelijke hulp, thuiswonende kinderen en de leeftijd van het jongste kind, wordt dit effect minder sterk ($b=-0,12$; $t=-4,16$; $p<0,001$). Specifiek betekent dit effect dat wanneer een stel getrouwd is, de huishoudelijke taakverdeling 0,12 minder gelijk is dan bij een samenwonend stel. In dit model wordt ongeveer 0,14 van het effect van getrouwd zijn verklaard door de toevoeging van sociaal-culturele kenmerken ($1-(0,12/0,14)$). De verklaarde variantie van model 3 is 11%. Als dit vergeleken wordt met Model 1 en Model 2, kan geconcludeerd worden dat de economische kenmerken een belangrijkere verklaring zijn voor de taakverdeling dan trouwen of sociaal-culturele kenmerken.

In model 4 worden vervolgens zowel de economische als de sociaal-culturele kenmerken meegenomen. Hierin is te zien dat het effect van trouwen nog steeds aanwezig is ($b=-0,16$; $t=-6,31$; $p<0,001$). Na het toevoegen van alle controlevariabelen, wordt de waarde minder sterk maar nog steeds significant ($b=-0,10$; $t=3,43$; $p=0,001$). Als men getrouwd is, heeft men dus een minder gelijke taakverdeling van 0,10 dan wanneer een stel samenwoont. De verklaarde

variantie in dit model is 17%, dit is echter maar 1% meer dan wanneer enkel de economische kenmerken zijn toegevoegd. Daaraan is te zien dat de economische kenmerken op zich de belangrijkste verklaring zijn in deze modellen.

Wanneer er wordt gekeken naar de toevoeging van controlevariabelen, is te zien dat de variabelen geslacht, leeftijd en betaalde huishulp altijd significant zijn. Per jaar dat de respondent ouder wordt, blijkt de huishoudelijke taakverdeling met een waarde van 0,01 minder gelijk te worden in alle vier de modellen. Het effect voor geslacht is ook in alle vier de modellen negatief. Dit betekent dat wanneer de respondent een vrouw is, de huishoudelijke taakverdeling 0,20 of 0,21 minder gelijk is dan wanneer de respondent een man is. Voor de variabele betaalde huishoudelijke hulp geldt dat wanneer men een betaalde huishoudelijke hulp heeft, de huishoudelijke taakverdeling gelijkertoe lijkt te zijn. De sterkte van dit effect verschilt wel, waar het in Model 1 betekende dat een huishoudelijke hulp een gelijkere huishoudelijke taakverdeling betekende met een waarde van 0,12 ($b=0,12$; $t=$, $p<0,001$), was het in Model 4 dat een betaalde huishoudelijke hulp zorgde voor een gelijkere huishoudelijke taakverdeling met een waarde van 0,06 ($b=0,06$; $t=2,48$; $p=-0,01$). Wat opvallend is, is dat er geen significant verschil tussen het hebben of niet hebben van thuiswonende kinderen. Daarnaast is er ook bijna geen significant verschil tussen geen kind en de leeftijd van jongste kind is in gelijkheid van de huishoudelijke taakverdeling. Alleen in Model 3 is te zien dat de leeftijd van het jongste kind wel een significant resultaat heeft. Mensen waarbij het jongste kind tussen de 0 en 4 jaar hebben in plaats van geen kind hebben een minder gelijke huishoudelijke taakverdeling van 0,10 ($b=-0,10$; $t=-2,39$; $p=0,02$). Ditzelfde geldt voor respondenten waarbij het jongste kind tussen de 5 en 12 jaar was in plaats van geen kind ($b=-0,10$; $t=-2,10$; $p=0,04$). En bij respondenten waarbij het jongste kind 13 jaar of ouder ten opzichte van geen kinderen is de taakverdeling ook ongelijker met een waarde van 0,09 ($b=-0,09$; $t=-2,00$; $p=0,05$).

5. Conclusie en discussie

Het doel van deze bachelor scriptie was om het verschil in huishoudelijke taakverdeling tussen getrouwde en samenwonende stellen te onderzoeken. Hierbij heb ik gekeken in hoeverre economische en sociaal-culturele kenmerken deze relatie kunnen verklaren. De onderzoeksvraag was *“In hoeverre kunnen verschillen in huishoudelijke taakverdeling tussen getrouwde en samenwonende stellen verklaard worden door economische en sociaal-culturele kenmerken?”* Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden is gebruik gemaakt van NKPS-data Wave 1.

De eerste hypothese die werd getoetst was dat getrouwde stellen een minder gelijke huishoudelijke taakverdeling zouden hebben dan samenwonende stellen. Hiervoor werd gebruik gemaakt van de *incomplete institutionalization theory*, waarin gesteld werd dat getrouwde stellen zich conformeren aan institutionele regels en normatieve opvattingen die mee worden gebracht met het huwelijk (Cherlin, 1978). Vanuit dit uitgangspunt zou er meer ruimte zijn voor eigen keuzes en onderhandeling over de taakverdeling bij samenwonende stellen dan bij getrouwde stellen. De resultaten geven aan dat de huishoudelijke taken, ook na het toevoegen van controlevariabelen, minder gelijk verdeeld zijn bij getrouwde stellen dan bij samenwonende stellen. De eerste hypothese is dus bevestigd.

Vervolgens werd er gekeken of de groepen economische en sociaal-culturele kenmerken ten grondslag lagen aan deze verschillen in taakverdeling tussen getrouwde en samenwonende stellen. Vanuit de *time availability theory* werd gesteld dat de partner die de meeste tijd over heeft meer in het huishouden doet. De partner die minder uren op de arbeidsmarkt doorbrengt, zou dan dus meer in het huishouden doen. Daarnaast werd ook nog de *relative resources theory* besproken. Deze theorie beweert dat de huishoudelijke taakverdeling verdeeld wordt op basis van de machtsverhouding; de partner met de meeste hulpbronnen (meestal inkomen) heeft meer macht en zal daardoor minder in het huishouden doen. Op basis van deze theorieën werd er in de tweede hypothese getoetst of stellen met een vergelijkbare economische positie een gelijkere huishoudelijke taakverdeling hebben dan wanneer de economische positie niet vergelijkbaar is. Vanuit de analyse blijkt dat deze hypothese deels bevestigd is. Hieruit blijkt namelijk dat wanneer het verschil in werkuren groter wordt, de huishoudelijke taakverdeling significant ongelijker verdeeld is. Voor inkomensverschil is dit significante effect niet gevonden. Het toevoegen van de groep economische kenmerken bleek wel te zorgen voor een afname in het effect van trouwen op huishoudelijke taakverdeling. Ook werd de verklaarde variantie een stuk groter door het toevoegen van deze kenmerken.

Daarnaast werd er ook nog gekeken naar sociaal-culturele kenmerken. Hierbij is er gekeken naar religieus gedrag en opleidingsniveau. Er werd op basis van theorie en literatuur verwacht dat hoger opgeleiden een gelijkere verdeling van huishoudelijke taken hebben. Opleiding kan gezien worden als mechanisme om een voorkeur voor gendergelijkheid te hebben. Er zijn door middel van socialisatie en de *doing gender theory* namelijk verwachtingen dat mannen minder zouden doen in het huishouden dan vrouwen, wat duidt op een ongelijke taakverdeling binnen het huishouden. De resultaten laten zien dat hoe lager het gemiddelde opleidingsniveau van een

stel wordt, hoe minder gelijk de huishoudelijke taakverdeling lijkt te worden. Dit betekent dat hypothese 3a bevestigd wordt. Door middel van hypothese 3b werd getoetst dat religieus gedrag zou leiden tot een minder gelijke huishoudelijke taakverdeling. Dit was gebaseerd op literatuur waarin werd beweerd dat religieus gedrag verweven is met het huwelijk en tegelijkertijd ook leidt tot meer traditioneel gedrag (Dildar, 2015). Het toevoegen van de groep sociaal-culturele kenmerken bleek te zorgen voor een afname in het effect van trouwen op huishoudelijke taakverdeling. Trouwen zorgt alsnog voor een minder gelijke taakverdeling, maar het effect werd wel minder groot dan wanneer enkel het trouwen en niet de sociaal-culturele kenmerken meegenomen werden in de analyse.

Kortom, in dit onderzoek komt naar voren dat er verschillende factoren invloed hebben op de huishoudelijke taakverdeling en dat dit wel degelijk verschilt tussen getrouwde en samenwonende stellen. Het effect van trouwen neemt significant af wanneer er rekening wordt gehouden met economische en sociaal-culturele kenmerken. Het blijkt echter dat zowel economische kenmerken als sociaal-culturele kenmerken het effect van trouwen op de gelijkheid in huishoudelijke taken niet in zijn geheel weg verklaren. Dit zou kunnen betekenen dat de keuze om te trouwen of samen te wonen dus wel degelijk invloed uitoefent op de gelijkheid van de taakverdeling, of dat er een belangrijke variabele over het hoofd is gezien.

Echter kent dit onderzoek ook een aantal kanttekeningen. De eerste beperking betreft zelfrapportage. De respondent vult de vragenlijst in voor zichzelf, maar ook voor de partner. Het blijkt dat de eigen bijdrage aan een vragenlijst vaak overschat wordt door vrouwen en die van de mannen onderschat. Tegelijkertijd is er ook gevonden dat mannen en vrouwen de bijdrage van vrouwen aan huishoudelijk werk aanzienlijk overschatten (Lee & Waite, 2005). In de vragenlijst wordt bijvoorbeeld ook gevraagd hoe de huishoudelijke taken verdeeld zijn tussen respondent en partner, dit is echter alleen gebaseerd op het beeld van de respondent. Dit kan ervoor zorgen dat de antwoorden gegeven in de vragenlijst niet overeenkomen met de werkelijkheid.

Ook is er voor sommige vragen alleen het antwoord bekend van de respondent. Dit is het geval bij de variabele religieus gedrag. Er is alleen bekend van de respondent hoe vaak hij of zij een viering van een kerk of geloofsgemeenschap bijwoont, niet van de partner. In dit onderzoek is er echter vanuit gegaan dat wanneer de respondent religieus gedrag vertoont, dat het stel direct religieuzer is, terwijl dat in praktijk niet zo hoeft te zijn.

De variabele huishoudelijke taakverdeling is door middel van een schaal aangemaakt op basis van de drie variabelen wassen, boodschappen doen en opruimen en schoonmaken. Deze variabelen worden gezien als typisch vrouwelijke taken (Denuwelaere, 2003). Hierdoor kan het zo zijn dat het lijkt alsof de huishoudelijke taakverdeling ongelijk is, terwijl mannen wellicht andere taken binnen het huishouden doen. Daarnaast wordt er nu geen aandacht besteed aan of de man of vrouw vaker meer doet in het huishouden, maar meer of het gaat om een gelijke verdeling. Er valt dus niets te concluderen over de verdeling tussen man en vrouw in het huishouden.

De variabele die het opleidingsniveau van het stel meet is nu gemeten door het gemiddelde opleidingsniveau te nemen. In dit onderzoek valt nu niet zo veel te zeggen over het verschil in opleiding tussen beide partners. In vervolgonderzoek zou het interessant kunnen zijn om te kijken wat er gebeurt met de gelijkheid van de taakverdeling als de ene partner bijvoorbeeld een laag opleidingsniveau heeft en de andere hoog.

Daarnaast is de representativiteit van de onderzochte groep ook discutabel. Er zijn bijvoorbeeld aanzienlijk meer getrouwde dan samenwonende stellen in deze dataset. Als er gekeken wordt naar de cijfers van de werkelijke bevolking, is dit verschil niet zo groot vergeleken met deze dataset (CBS, 2018). Bovendien wordt er geen rekening gehouden met dat mensen die hebben aangegeven een samenwonend stel te zijn, in de toekomst nog zouden kunnen gaan trouwen. De respondenten die tijdens Wave 1 hebben aangegeven samenwonend te zijn, worden in dit onderzoek ook meegenomen als bewuste samenwoners, terwijl dit helemaal niet zo hoeft te zijn. Om hier uitspraken over te kunnen doen, zou het voor vervolgonderzoek interessant kunnen zijn om te kijken of samenwonende stellen in de tweede, derde of vierde wave is gaan trouwen en of de gelijkheid van de taakverdeling ook anders is ten opzichte van de eerste wave.

Al concluderend kan gesteld worden dat de resultaten over het algemeen de verwachte uitkomst hebben, met uitzondering van het verschil in inkomen per maand. Doordat veel van de controlevariabelen ook een significant effect hadden, is het duidelijk dat er meer factoren een rol spelen die van invloed zijn op de huishoudelijke taakverdeling tussen getrouwde en samenwonende stellen. Vervolgonderzoek zou deze andere factoren (bijvoorbeeld wat de invloed is van een betaalde huishulp, leeftijd of geslacht) verder kunnen onderzoeken.

Daarnaast kan er in vervolgonderzoek misschien onderscheid gemaakt worden tussen samenwonende stellen. Er wordt in de vragenlijst van de NKPS geen vraag gesteld die vraagt of een samenwonend stel trouwplannen heeft, maar vervolgonderzoek zou die vraag misschien kunnen stellen en op basis daarvan toetsen wat voor invloed dat heeft op de gelijkheid van de taakverdeling.

Toekomstig onderzoek zich ook kunnen richten op andere componenten in de lijn van dit onderzoek. In de samenleving wordt de LHBTI+-gemeenschap steeds opener besproken, dus zou het onrechtvaardig zijn om deze groep uit te sluiten van dit soort onderzoeken (Keuzenkamp, 2010). Er wordt al meer aandacht besteed aan de verschillen in huishoudelijke taakverdeling tussen heteroseksuele en homoseksuele stellen, maar nog niet voldoende. Dit zou in toekomstig onderzoek meegenomen kunnen worden.

Ook is het belangrijk dat er op dit soort onderzoeken over de gelijkheid binnen het huishouden wordt voortgeborduurd. In dit onderzoek komt naar voren dat samenwonende stellen een gelijkere verdeling hebben, maar gelijkheid tussen de man en vrouw is nog lang niet bereikt.

Referentielijst

- Aassve, A., Fuochi, G., & Mencarini, L. (2014). Desperate housework: Relative resources, time availability, economic dependency, and gender ideology across Europe. *Journal of Family Issues*, 35(8), 1000-1022.
- Axinn, W. G., & Thornton, A. (1992). The relationship between cohabitation and divorce: Selectivity or causal influence?. *Demography*, 29(3), 357-374.
- Baxter, J., Haynes, M., & Hewitt, B. (2010). Pathways into marriage: Cohabitation and the domestic division of labor. *Journal of Family Issues*, 31(11), 1507-1529.
- Becker, G. (1981). *Treatise on the family*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bianchi, S. M., Milkie, M.A., Sayer, L.C., & Robinson, J.P. (2000). "Is Anyone Doing the Housework? Trends in the Gender Division of Household Labor." *Social Forces* 79, 191-22.
- Brines, J., & Joyner, K. (1999). The ties that bind: Principles of cohesion in cohabitation and marriage. *American Sociological Review*, 64(3), 333-355.
- Cherlin, A. (1978). Remarriage as an incomplete institution. *American Journal of Sociology*, 84, 634-650.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2017). Huwelijken en partnerschappen per gemeente, 2015/2016. Geraadpleegd van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2017/34/huwelijken-en-partnerschappen-per-gemeente-2015-2016>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2017). Worden we individualistischer? Geraadpleegd van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/artikelen/nieuws/2017/52/worden-we-individualistischer-query=keyword%3A%22religie%22>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018). Bevolking; kerncijfers. Geraadpleegd van: [https://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=37296ned&D1=a&D2=0,10,20,30,40,50,60,\(1-1\),1&HD=130605-0924&HDR=G1&STB=T](https://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=37296ned&D1=a&D2=0,10,20,30,40,50,60,(1-1),1&HD=130605-0924&HDR=G1&STB=T)
- Clarkberg, M., Stolzenberg, R. M., & Waite, L. J. (1995). Attitudes, values, and entrance into cohabitational versus marital unions. *Social Forces*, 74(2), 609-634.
- Cunningham, M. (2001) The Influence of Parental Attitudes and Behaviors on Children's Attitudes Toward Gender and Household Labor in Early Adulthood. *J Marriage And Family*, 63, 111-122.
- Dagevos, J., & Gijsberts, M. (2007). *Jaarrapport Intergratie 2007*. Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag.
- Davis, S. N., & Greenstein, T. N. (2004). Cross-national variations in the division of household labor. *Journal of Marriage and Family*, 66, 1260-1271.

- Davis, S., Greenstein, T., & Marks, J. (2007). Effects of union type on division of household labor: Do cohabiting men really perform more housework? *Journal of Family Issues*, 28, 1246-1272.
- Denuwelaere, M. (2003). Een ongelijke taakverdeling tussen man en vrouw: van ouders naar kinderen. *Mens en maatschappij*, 78(4), 355-378.
- Dildar, Y. (2015). Patriarchal Norms, Religion, and Female Labor Supply: Evidence from Turkey. *World Development*, 76, 40-61.
- Domínguez-Folgueras, M. (2013). Is Cohabitation More Egalitarian? The Division of Household Labor in Five European Countries. *Journal of Family Issues*, 34(12), 1623-1646.
- Dykstra, P.A., M. Kalmijn, T.C.M. Knijn, A. E. Komter, A.C. Liefbroer & C.H. Mulder (2005), Codebook of the Netherlands Kinship Panel Study, Wave 1. *NKPS Working Paper*. The Hague: Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute.
- Fuwa, M. (2004). Macro-level gender inequality and the division of household labor in 22 countries. *American Sociological Review*, 69(6), 751-767.
- Gershuny, J. (2000). *Changing times, work and leisure in postindustrial society*. New York, NY: Oxford University Press.
- Gough, M., & Killewald, A. (2010). Gender, job loss, and housework: The time availability hypothesis revisited. *Ann Arbor, Population Studies Center*.
- Greenstein, T. N. (2000). Economic dependence, gender, and the division of labor in the home: A replication and extension. *Journal of Marriage and Family*, 62(2), 322-335.
- Julen, J. (2018) Vrouwen werken uit gewoonte in deeltijd. *Trouw*. Geraadpleegd van <https://www.trouw.nl/home/vrouwen-werken-uit-gewoonte-in-deeltijd~ab87f2de/>
- Kalmijn, M., P. de Graaf & A. Poortman. 2001. Werk en echtscheiding: de interactie 71 van economische en culturele invloeden. *Sociale wetenschappen*, 44 (2), 34-52.
- Keuzenkamp, S. (2010). Steeds gewoner, nooit gewoon. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland. *Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau*.
- Keuzenkamp, S., Hillebrink, C., Portegijs, W., & Pouwels, B. (2009). Deeltijd (g) een probleem.
- Lavee, Y., & Katz, R. (2002). Division of labor, perceived fairness, and marital quality: The effect of gender ideology. *Journal of Marriage and Family*, 64, 27-39.
- Lee, Y. S., & Waite, L. J. (2005). Husbands' and wives' time spent on housework: A comparison of measures. *Journal of Marriage and Family*, 67(2), 328-336.

- Liefbroer, A.C. (1991). Kiezen tussen ongehuwd samenwonen en trouwen. Centrale Huisdrukkerij Vrije Universiteit: Amsterdam.
- Loozen, S., Pool, M., & Harmsen, C. B. (2014). In wat voor gezin worden kinderen geboren. *Population trends*.
- Manting, D. (1994). Dynamics in marriage and cohabitation : an inter-temporal, life course analysis of first union formation and dissolution. Thesis Publishers: Amsterdam.
- Smock, P. J. (2000). Cohabitation in the United States: An appraisal of research themes, findings, and implications. *Annual review of Sociology*, 26(1), 1-20.
- Social Cultureel Planbureau (2018). Alle ballen in de lucht: Tijdsbesteding in Nederland en de samenhang met kwaliteit van leven. Geraadpleegd van https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2018/Alle_ballen_in_de_lucht
- Woods, L. N., & Emery, R. E. (2002). The cohabitation effect on divorce: Causation or selection?. *Journal of Divorce & Remarriage*, 37(3-4), 101-122.